

"Warto przeczytać..." Recenzja książki Jamesa C. Dobsona "Zasady nie są dla tchórzy"¹.

Warto przeczytać...

Recenzja książki Jamesa C. Dobsona

Zasady nie są dla tchórzy

Zasady nie są dla tchórzy to dziesiąta z kolei książka doktora Jamesa C. Dobsona, która ukazała się nakładem Oficyny Wydawniczej "Vocatio" (Ofic. Wyd. "Vocatio", Warszawa 1998). Temat opracowania określony został w podtytule, który brzmi ***Jak zachować równowagę pomiędzy miłością a dyscypliną w wychowywaniu dzieci***. Zarówno problematyka książki, jak i jej popularnonaukowy charakter decyduje o tym, że jest ona przeznaczona dla szerokiego kręgu czytelników. Trzecie wydanie polskie opatrzone jednak zostało notą "Wydanie specjalne dla nauczycieli i wychowawców", która wskazuje konkretnego adresata.

Doktor James C. Dobson jest znanym amerykańskim psychologiem specjalizującym się w psychologii dzieci i młodzieży, ostatnio także w psychologii rodziny. Jego teoretyczne przygotowanie i profesjonalizm znalazły potwierdzenie również w działaniu praktycznym: wielokrotnie pełnił on rolę konsultanta programów rządowych, sam jest mężem i ojcem. Książka **Zasady nie są dla tchórzy** jest **praktycznym źródłem informacji, przewodnikiem dla rodziców, nauczycieli i wychowawców**. O jej wartości dobrze świadczy

---

¹ Źródło: <http://www.profesor.pl/publikacja,6512,Artykuly,Warto-przeczytac-Recenzja-ksiazki-Jamesa-C-Dobsona-Zasady-nie-sa-dla-tchorzy>

niezmienna od ponad trzydziestu lat (pierwsze wydanie 1971) popularność wśród czytelników.

Sam autor precyzuje treść książki następująco: "**Ta książka mówi o dzieciach i o tych, którzy je kochają**". Rozwój dziecka i rodzicielstwo to temat uniwersalny, ponadczasowy. Autor stoi na stanowisku, że **zasady dobrego wychowania są niezmiennie od stuleci**. Zmienia się tło społeczne, kulturowe, ale dzieci pozostają takie same. Wartość dziecka, wartość człowieka określona została w Piśmie Świętym, dlatego swoje poglądy na temat wychowania doktor Dobson kształtuje właśnie w oparciu o **tradycyjny, chrześcijański system wartości**.

O wychowaniu doktor Dobson mówi, że jest to wyzwanie. Neguje surową, pozbawioną miłości dyscyplinę i podkreśla, że **dzieci rozwijają się najlepiej w klimacie "prawdziwej miłości połączonej z konsekwentnym wymaganiami"**. Słowo "**dyscyplina**" ma w opracowaniu doktora Dobsona charakter kluczowy. Dyscyplina to termin stosowany przez autora w kontekście konfrontacji pomiędzy rodzicami a dziećmi, a także w kontekście samodyscypliny i odpowiedzialnego zachowania. Amerykański psycholog zdecydowanie neguje filozofię leseferyzmu, którego istotą jest zostawianie komuś całkowitej swobody działania i permissywizmu, który polega na pozwalaniu na wszystko w ramach złe pojętej tolerancji. Oparte o te założenia system wychowawczy nazywa "prawdziwym nieszczęściem" i podkreśla, że "**brak podstawowych zasad doprowadza do rozluźnienia więzi pomiędzy członkami rodziny (...)**". Tłumacząc tytuł swojej książki mówi; "Nie wolno nam bać się stosowania dyscypliny w klimacie prawdziwej miłości".

Autor podejmuje próbę sformułowania podstawowych rad dotyczących wychowania dzieci - brzmią one racjonalnie i wiarygodnie, wypływają bowiem zarówno z teorii, jak i dużego doświadczenia. **W wychowywaniu dziecka należy**

kierować się zdrowym rozsądkiem, wspierając je mądrością etyki judeochrześcijańskiej. Doktor Dobson jest przekonany, że ta metoda przyniesie pomyślne rezultaty w każdym domu. Omawia pięć filarów zdroworozsądkowego wychowania dzieci opartego na miłości i dyscyplinie. Najważniejsze - według autora - jest **wykształcenie w dziecku szacunku dla rodziców**. Jest to podstawą relacji sprzyjających porozumieniu, a **"najlepsza okazja wzajemnego porozumienia nadarza się często po incydencie zakończonym ukaraniem"** (druga zasada). W dalszej kolejności autor wskazuje jeszcze trzy zasady wychowywania dzieci opartego na zdrowym rozsądku: **kontrola bez zrzędzenia, nie rozbudzanie w dziecku pragnień materialnych oraz zachowanie równowagi pomiędzy miłością i dyscypliną**. Wszystkie proponowane przez J. C. Dobsona zasady sprzyjają ustaleniu relacji podmiotowych, w których najważniejszy jest człowiek: dziecko z jednej strony, rodzic - z drugiej. J. C. Dobson zaleca: **"traktujmy dziecko z szacunkiem i godnością, oczekując tego samego z jego strony"**, Pogląd ten zbliża go w ten sposób do personalizmu.

Teoretyczne stanowisko J. C. Dobsona zweryfikowane zostało empirycznie. Podnosi to wiarygodność autora, który przytacza liczne przykłady z życia, poddaje je gruntownej analizie w kontekście proponowanej przez siebie teorii wychowania. Aktywność zawodowa autora i związane z tym doświadczenia podpowiedziały mu atrakcyjną dla czytelnika formę podawczą typu "pytanie - odpowiedź". Tak kończy autor każdy rozdział, wprowadzając wcześniej niezbędne informacje teoretyczne. Dotyczą one kolejno takich aspektów wychowania, jak: **motywowania dziecka, czyli systemu nagród i kar, dyscypliny w nauce oraz zasad w dziedzinie moralności**. Zachowany w każdym rozdziale podział na teoretyczną część wprowadzającą oraz wynikającą z praktyki listę pytań i odpowiedzi ułatwia korzystanie z książki jako poradnika. Życiowy, wynikający z wieloletnich doświadczeń charakter książki pozwala odnaleźć w niej

odpowieź na wiele pytań pojawiających się każdego dnia. Myślę, że właśnie **ściły związek treści książki J. C. Dobsona z życiem** jest jej największym atutem. Szczególnie cenne wydają mi się informacje na temat narkotyków i środków odurzających stanowiących zagrożenie dla dzieci. Autor wyjaśnia, jakie są objawy zażywania narkotyków i związane z tym konsekwencje, skąd dziecko może pozyskać narkotyk i jakie są najpopularniejsze środki odurzające. Mając na uwadze fakt, że kontakt z narkotykami wymaga konspiracji, a jednym z jej rodzajów jest slang narkotyczny, doktor J. C. Dobson zamieszcza na końcu książki słownik slangu narkotycznego.

Kompleksowy charakter rozważań amerykańskiego psychologa, popularnonaukowe ujęcie, umiejętne łączenie teorii z praktyką powoduje, że książkę Zasady nie są dla tchórzcy polecić można szerokiemu gronu czytelników. Powinni to być przede wszystkim rodzice (i taka jest intencja autora), ale także nauczyciele i wychowawcy. Praktyczny wymiar opracowania decyduje o tym, że książka może pełnić funkcje poradnika. Czytelny układ treści, przystępna forma, a przede wszystkim doniosłość poruszanych zagadnień zadecydowały o dużej popularności książki doktora J.C. Dobsona, należącej obecnie do klasyki literatury na temat wychowywania.